

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060303

DOM
2023-08-30
Stockholm

Mål nr
M 8447-22 och
M 8453-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-06-23 i mål nr M 6375-21 och M 5240-21, se bilagor A och B

PARTER

Klagande

Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun
275 80 Sjöbo

Motpart

JWL

Ombud: AW

SAKEN

Föreläggande om åtgärder samt avgifter för tillsyn beträffande fiskodlingsverksamhet på fastigheten X i Sjöbo kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom i mål nr M 8453-22 fastställer Mark- och miljööverdomstolen Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommuns beslut den 2 mars 2021 om att debitera JWL en tillsynsavgift om 3 120 kr.

OK Mark- och miljööverdomstolen avslår Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommuns överklagande i mål nr M 8447-22.

Dok.Id 1928109

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

BAKGRUND

Vattenbruket i Öved AB bedrev fram till 2014 fiskodling på fastigheten X. Under hösten 2018 bytte bolaget namn till Borg Aqua i Stockholm AB. Nedan anges endast ”bolaget”.

I juni 2017 förvärvade JWL fastigheten. På begäran av bolaget återkallades i mars 2018 tillståndet till fiskodling.

I juni och december 2018 förelade Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun bolaget att ge in en provtagningsplan och genomföra markundersökningar. Bolaget försattes i konkurs i april 2020. Någon undersökning hade då inte skett.

I december 2020 förelade nämnden JWL att utföra miljöteknisk undersökning av sedimenten i tre dammar på fastigheten med provtagning och analys av näringsämnen. Av skälen till beslutet framgår att nämnden bedömde att bolaget som verksamhetsutövare var huvudansvarig för kontrollen av fastigheten men att ansvaret för undersökningarna, eftersom bolaget försatts i konkurs, kunde läggas på JWL i egenskap av fastighetsägare som avsåg att bebygga fastigheten med bostäder.

I mars 2021 debiterade nämnden JWL tillsynsavgift om 3 120 kr för tre timmars handläggning med anledning av föreläggandet om miljöteknisk undersökning.

JWL lät genomföra den miljötekniska undersökningen och en rapport gavs in till nämnden i mars 2021. Utifrån resultaten i rapporten bedömde nämnden att sedimenten i en av dammarna hade en förhöjd fosforhalt och förelade därför i maj 2021 JWL att vidta åtgärder. Nämnden beslutade samtidigt att ta ut en tillsynsavgift avseende åtgärdsföreläggandet om 10 089 kr motsvarande 9,5 timmars arbete.

JWL överklagade beslutet om tillsynsavgift från mars 2021, som var hänförligt till föreläggandet om markundersökningar, samt föreläggandet i maj 2021 om avhjälpande av höga fosforhalter och det därmed sammanhängande beslutet om debitering av tillsynsavgift. Länsstyrelsen upphävde beslutet från mars 2021 om tillsynsavgift samt åtgärdsföreläggandet från maj 2021, men avslag överklagandet avseende den med åtgärdsföreläggandet sammanhängande tillsynsavgiften.

Efter överklagande av JWL har mark- och miljödomstolen upphävt också detta beslut. Domstolen har även avslagit överklaganden från nämnden avseende länsstyrelsens beslut att upphäva beslutet om tillsynsavgift avseende markundersökning och beslutet om åtgärdsföreläggande.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens beslut om föreläggande om åtgärder i maj 2021 samt båda besluten om tillsynsavgift.

JWL har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens domar.

Till stöd för talan har parterna i huvudsak anfört vad som tidigare anförts.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågorna i målen är dels om nämnden haft fog för att ta ut avgift av JWL såsom ägare till fastigheten X för tillsyn som lett till en markundersökning han låtit utföra, dels om nämnden haft fog för att förelägga honom att åtgärda de föroreningar som påträffats på fastigheten och ta ut avgift även för den tillsynen.

Enligt 26 kap. 1 § miljöbalken åligger det nämnden i egenskap av tillsynsmyndighet att genom tillsyn säkerställa syftet med miljöbalken och de föreskrifter som har meddelats med stöd av balken. I fall då någon föroreningsskada inte har konstaterats kan beslut

om föreläggande om markundersökningar i preventivt syfte meddelas med stöd av 26 kap. 22 § miljöbalken.

Innan föreläggandet om markundersökning meddelades i december 2020 hade JWL vid återkommande kontakter med nämnden uttryckt att han var angelägen om att en undersökning av eventuella föroreningar på fastigheten gjordes eftersom det var en förutsättning för att han skulle kunna fullfölja planerna på att bygga bostäder på fastigheten. JWL följde dessutom föreläggandet och utförde den aktuella undersökningen. På grund härav anser Mark- och miljööverdomstolen att det funnits skäl för nämnden att utöva tillsyn mot JWL avseende markundersökningen och därmed också ta ut en avgift för den tillsynen enligt gällande taxa.

Det har inte framkommit att tillsynsavgiften beräknats på felaktigt sätt eller att den nedlagda arbetstiden är orimlig sett till de handläggningsåtgärder som vidtagits. Det finns inte heller skäl att efterskänka eller sätta ned avgiften. Nämndens beslut ska därför stå fast i denna del.

Nästa fråga är om nämnden därefter, när det konstaterats att det fanns föroreningar på fastigheten, haft fog för att fortsätta att utöva tillsyn mot JWL i egenskap av fastighetsägare för avhjälpande av föroreningarna.

Enligt 10 kap. 2 § miljöbalken är det verksamhetsutövaren, dvs. den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som har bidragit till en förorenings-skada eller allvarlig miljöskada, som är ansvarig för avhjälpandet av skadorna. En fastighetsägare kan dock under vissa förutsättningar enligt 10 kap. 3 § miljöbalken göras subsidiärt ansvarig för avhjälpandet när det inte finns någon verksamhetsutövare som kan utföra eller bekosta sådana åtgärder. Bolaget utövade fram till 2014 fiskodling på platsen och var således i egenskap av verksamhetsutövare primärt ansvarig för att avhjälpa de olägenheter eller miljöskador som uppstått till följd av verksamheten. Nämnden har med hänvisning till att bolaget var försatt i konkurs anfört att det inte fanns någon verksamhetsutövare som kunde utföra eller bekosta åtgärden.

Frågan om det finns någon verksamhetsutövare som kan utföra eller bekosta en åtgärd bör bedömas utifrån förhållandena vid tidpunkten för föreläggandet. Det bör i första hand ankomma på den som påstår en bristande förmåga hos den primärt ansvariga verksamhetsutövaren att visa detta, dvs. i regel tillsynsmyndigheten.

För det fall att ett verksamhetsutövande aktiebolag försatts i konkurs och konkursen har avslutats utan överskott är bolaget upplöst (se 25 kap. 50 § aktiebolagslagen [2005:551]). I den situationen finns det inte längre någon verksamhetsutövare att vända sig mot och det subsidiära ansvaret för fastighetsägaren kan därmed göras gällande. För att visa att en primärt ansvarig verksamhetsutövare dessförinnan inte kan bekosta en åtgärd, kan enligt domstolen viss vägledning hämtas från vad som gäller vid enkel borgen för att det subsidiära ansvaret ska inträda. Det innebär att en utredning som visar på bristande betalningsförmåga hos verksamhetsutövaren bör kunna vara tillräcklig för att fastighetsägarens ansvar ska träda in (jfr rättsfallet NJA 1990 s. 245 samt GW och TI, Borgen och tredjemanspant, 4 uppl. 2013, s. 160–161). Det bör dock noteras att även om en verksamhetsutövare saknar förmåga att bekosta en åtgärd behöver det inte innebära att denne också saknar förmåga att utföra åtgärden i fråga, t.ex. bortskaffa massor.

Det framgår av en tjänsteanteckning i målet att företrädare för bolagets konkursbo i augusti 2020 på fråga från nämnden uppgav att det inte var lönt att förelägga konkursboet att göra en markundersökning då det inte fanns pengar i konkursboet. Det framgår vidare att företrädare för boet uppgett att även om det funnits pengar skulle konkursboet troligen inte varit skyldig att göra en markundersökning pga. att boet inte var fastighetsägare och då det förflutit en längre tid sedan fiskodlingen bedrevs.

Inför beslutet att förelägga fastighetsägaren fanns således uppgifter som indikerade att verksamhetsutövaren i vart fall inte skulle kunna bekosta de åtgärder som krävs för att hantera de höga fosforhalterna. Uppgifterna, som inhämtats på telefon, är dock knapphändiga. Det är oklart om det gjorts någon konkursbouppteckning. Det saknas i vart fall uppgifter om konkursbolagets övriga skulder eller om tillgångar skulle kunna tillkomma, t.ex. genom återvinning. Frågan om verksamhetsutövaren ändå på egen hand skulle kunna utföra de aktuella åtgärderna har inte heller berörts. Enligt Mark-

och miljööverdomstolen är den utredning nämnden gjort inte tillräcklig för att dra slutsatsen att verksamhetsutövaren saknade förmåga att utföra eller bekosta avhjälpandet av föroreningskadan på fastigheten vid tidpunkten för åtgärdsföreläggandet mot JWL. Det innebär att nämnden inte hade fog för att utöva tillsyn mot honom vad gäller åtgärdande av föroreningarna. Därmed har det inte heller funnits fog för att ta ut avgift för denna tillsyn. Nämndens överklagande i denna del ska därför avslås.

Sammantaget ska därmed Mark- och miljööverdomstolens dom endast ändras på så sätt att nämndens beslut om att ta ut tillsynsavgift den 2 mars 2021 fastställs.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Petra Bergman och Katarina Berglund Siegbahn, referent, samt hovrättsassessorn Simon Nesterud.

Föredragande har varit Susanne Schultzberg.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-06-23
meddelad i
Växjö

Mål nr M 6375-21

PARTER

Klagande och motparter

1. Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun
275 33 Sjöbo

2. JWL

Ombud för 2
AW

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut 2021-12-07 i ärende nr 505-31337-2021, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande om åtgärder samt avgift för tillsyn över före detta fiskodlingsverksamhet

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar JWL:s yrkande om ersättning.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommuns överklagande.
 3. Mark- och miljödomstolen bifaller JWL:s överklagande och upphäver beslutet om tillsynsavgift.
-

BAKGRUND

Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun (nämnden) beslutade den 25 maj 2021, med diarienummer MILSK.2018.752, att förelägga JWL om följande avseende rubricerad fastighet.

1. Senast fyra månader efter delgivningen av detta beslut ska arbete påbörjas med att åtgärda den höga fosforhalten i sedimenten i damm 3 på fastigheten X.
 - Som åtgärds mål gäller att sediment i damm 3 inte ska överstiga totalfosforhalt på 600 mg/kg TS.
 - I samband med genomförandet ska miljökontroll i form av provtagning utföras av oberoende sakkunnig med erfarenhet av avhjälpande och provtagning av förorenad mark.
 - Samtliga analyser ska utföras på ackrediterat laboratorium.
2. Avhjälpande åtgärder ska föregås av anmälan enligt 28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Anmälan ska inkomma till nämnden senast sex veckor innan åtgärderna påbörjas. Anmälan ska minst innehålla följande:
 - Genomförandebeskrivning avseende avhjälpande åtgärder.
 - En beskrivning av planerad miljökontroll (provtagning, analyser etc.) Syftet med miljökontrollen är att genom provtagning eller motsvarande säkerställa att uppsatt åtgärds mål uppnåtts.
 - Hur avfall i form av förorenade sediment kommer att hanteras.
3. Resultatet av avhjälpande åtgärder ska sammanställas i en rapport som beskriver genomförandet och resultat från utförd miljökontroll. Rapporten ska på ett tydligt sätt redovisa analysresultat i förhållande till uppsatt åtgärds mål. Även kompletta analysrapporter utfärdade av ackrediterat laboratorium ska redovisas. Senast sex månader efter delgivning av detta beslut ska rapporten vara nämnden tillhanda.

Nämnden beslutade samtidigt att påföra JWL en tillsynsavgift på totalt 10 089 kronor för 9,5 timmars arbete.

JWL överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen). Länsstyrelsen beslutade den 7 december 2021, med diarienummer 505-31337-2021, att upphäva det överklagade beslutet i den del som avser föreläggande p. 1-3 och avslå överklagandet i övrigt.

Nämnden och JWL har nu överklagat länsstyrelsen beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Nämnden yrkar att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut i delen som rör föreläggandet och visa ärendet åter till länsstyrelsen i den delen. Till stöd för sitt yrkande har de i huvudsak anfört följande.

Verksamhetsutövaren Borg aqua i Sthlm AB sattes i likvidation i april 2020 och under samma månad beslutades därpå även om konkurs. Konkursen i Borg aqua i Sthlm AB avslutades som en underskottskonkurs i oktober 2021, vilket innebar att inte alla borgenärer fick ersättning för sina fordringar. Vid miljöenhetens kontakter med konkursförvaltaren blev det helt uppenbart för miljöenheten att tillräckliga tillgångar saknades i bolaget och att det följaktligen skulle vara helt ogjort arbete för nämnden att ställa något som helst krav i konkursen eller mot det konkursade bolaget.

Länsstyrelsen har genom sitt beslut funnit att samhällsbyggnadsnämnden saknat möjlighet att rikta krav mot klaganden såsom ägare till den förorenade fastigheten. Detta då det enligt länsstyrelsen alltfjämt har varit möjligt för nämnden att rikta sitt krav mot det efter konkurs upplösta bolaget Borg aqua i Sthlm AB.

Länsstyrelsen motiverar sitt ställningstagande med uttalanden i tre avgöranden från Mark-och miljööverdomstolen (MÖD) samt med regler i aktiebolagslagen (ABL).

Det kan härvid konstateras att de av länsstyrelsen relaterade avgörandena MÖD 2011:1 och M 12294-18 endast avsåg situationen vid likvidation (länsstyrelsen

anger i det överklagade beslutet felaktigt att det sistnämnda avgörandet avsåg ett efter konkurs upplöst bolag). Vidare konstaterades endast i det av länsstyrelsen relaterade avgörandet MÖD 2016:22 att det hade förflutit ca tio år sedan tidigare bolag med verksamhetsutövaransvar upplöstes genom konkurs eller likvidation och att det i det fallet ansågs möjligt för tillsynsmyndigheten att rikta krav mot fastighetsägaren. Inget av ovan avgöranden behandlar dock en situation exakt lik den nu föreliggande.

Likvidation och konkurs är olika sätt att upplösa ett bolag. Det finns frivillig likvidation och tvångslikvidation och det finns överskottskonkurs och underskottskonkurs. De olika sätten inbegriper olika ekonomiska förutsättningar hos de bolag som upplöses. Länsstyrelsen beslut, liksom de av länsstyrelsen refererade avgörandena från MÖD, generaliserar begreppen likvidation och konkurs och tar inte, i vart fall inte uttryckligen, i beaktande på vilket sätt ett visst bolag faktiskt upplöstes. Detta trots att det rimligtvis bör ha betydelse.

Den av länsstyrelsen angivna bestämmelsen i 25 kap. 50 § ABL, om möjligheten att åter öppna upp ett efter avslutad konkurs upplöst bolag, behandlar den situationen att det efter en avslutad konkurs finns någon tillgång som inte omfattas av konkursen. Det i praktiken vanligaste fallet för tillämpning av denna bestämmelse är att gäldenärsbolaget vinner framgång i en talan eller rättegång som konkursboet valt att inte träda in i. Således en trots allt förhållandevis ovanlig situation. Övriga situationer enligt 25 kap. 50 § andra meningen ABL som kan motivera att ett upplöst bolag åter väcks till liv, måste närmast betraktas som extraordinära.

Att denna bestämmelse i ABL skulle hindra en tillsynsmyndighet enligt miljöbalken att under en tid om åtminstone upp emot tio år (tiden för allmän preskription av fordran förutsatt att preskriptionsavbrytande åtgärd inte har gjorts dessförinnan) rikta krav mot en fastighetsägare med ett ansvar enligt 10 kap. 3 § miljöbalken förefaller helt orimligt.

Reglerna i ABL kan aldrig ha varit avsedda att tillämpas i en situation lik den nu föreliggande, då de om så var fallet skulle rättfärdiga att det under en inte oansenlig tid läggs en död hand över tillsynsmyndighetens möjlighet att rikta motiverade krav på avhjälpandeåtgärder mot en ansvarig fastighetsägare.

Ofta anges att en grundläggande förutsättning för att ett fastighetsägaransvar ska kunna aktualiseras, är att det inte finns någon verksamhetsutövare som kan utföra eller bekosta det avhjälpande som ska ske. En tillsynsmyndighet måste, sägs det, först uttömma alla möjligheter att identifiera en verksamhetsutövare som kan ansvara för de nödvändiga åtgärderna innan det är möjligt att gå vidare till andra ansvarskategorin.

Att en tillsynsmyndighet – för att uppfylla sin skyldighet att uttömma alla möjligheter att identifiera en verksamhetsutövare som kan ansvara för de nödvändiga avhjälpandeåtgärderna – ska behöva rikta ett föreläggande om avhjälpandeåtgärd mot ett efter avslutad konkurs upplöst bolag, kan emellertid i de allra flesta fall inte anses motiverat. Så är fallet också i nu föreliggande fall.

Att de ekonomiska förutsättningarna hos mottagaren anges sakna betydelse för möjligheten att ställa krav, bör i ett fall som det nu föreliggande inte kunna anges som skäl för varför ett sådant krav likväl bör ställas mot det upplösta bolaget. Det överordnande bör i stället vara svaret på frågan om det kan anses rimligt att anta att det föreligger en reell möjlighet att det kan komma att flyta in medel till bolaget eller om så inte bedöms vara fallet.

Det måste således rimligtvis finnas en reell möjlighet att det ska flyta in ekonomiska medel till det genom konkurs avslutade bolaget för det ska föreligga ett reellt värde av att ”öppna upp” bolaget igen. En situation där det skulle kunna flyta in ekonomiska medel till det efter konkurs upplösta bolaget Borg aqua i Sthlm AB föreligger överhuvudtaget inte i detta fall, vilket styrks av nämndens utredning i ärendet inbegripet miljöenhetens kontakter med konkursförvaltaren. Något som framgår

av samhällsbyggnadsnämndens akt, vilken mark-och miljödomstolen har tillgång till.

Det finns även påtagliga miljörisker med den hantering som länsstyrelsen förespråkar. Det kan nämligen finnas situationer där ett avhjälpande behöver ske skyndsamt för att hindra t.ex. en spridning till och med grundvattnet eller till, som i detta fall, en skyddsvärd dricksvattentäkt. Naturligtvis finns mer allvarliga situationer än den här föreliggande, där ett avhjälpande måste ske särskilt skyndsamt. Att i sådana situationer behöva initiera och sedan invänta utgången av en helt ogjord process innan ansvar kan ställas på en aktör i andra ansvarskretsen, skulle motverka syftet med miljöbalken tillika uppnående av beslutade miljö kvalitetsnormer för vattenförekomsten Vombsjön. Länsstyrelsens resonemang ger inte utrymme för ett förändrat synsätt ens i en allvarlig situation med akuta miljörisker, vilket i sig är särskilt anmärkningsvärt.

Det synsätt som länsstyrelsen förespråkar riskerar således att lamslå tillsynen och att åtminstone kraftigt fördröja tillsynsmyndigheten möjligheten att gå på en fastighetsägare med ett ansvar.

Om valet enbart står mellan att försöka driva genom krav på åtgärder mot ett efter en avslutad konkurs upplöst bolag eller att vända sig mot fastighetsägaren, förefaller det även väl formalistiskt att begära att tillsynsmyndigheten först måste försöka utkräva ansvar från verksamhetsutövaren, om det redan från början är uppenbart att denne saknar förutsättningar att utföra eller bekosta de aktuella åtgärderna. Trots allt är det just de situationerna som fastighetsägaransvaret enligt 10 kap. 3 § miljöbalken är tänkt att omfatta.

Reglerna i 10 kap. miljöbalken syftar till att medverka till att miljöbalkens mål uppnås, att förorenad mark saneras som att fördelningen av bördorna framstår som rättvis med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. I detta fall är det fullt rättvist att detta krav kan läggas på fastighetsägaren.

Avslutningsvis kan noteras att mark- och miljödomstolen, i mål avseende utdömande av vite mot Borg aqua i Sthlm AB i konkurs (mål nr M 1042-20), påminde nämnden, som var sökande, att det efter en tid inte är meningsfullt att ansöka om utdömande av vite när adressaten som i detta fall är försatt i konkurs. Det kan enligt samhällsbyggnadsnämndens uppfattning starkt ifrågasättas varför det ska anses vara meningsfullt att rikta ett föreläggande om avhjälpanåtgärder mot samma bolag sedan konkursen till och med har avslutats, när det inte ansågs meningsfullt att fortsatt ansöka om utdömande av vite mot bolaget ens när det var i en pågående konkurs. Om det inte fanns pengar då, vad talar för att det skulle kunna flyta in nya ekonomiska medel nu eller i framtiden?

Samhällsbyggnadsnämnden har funnit att fastighetsägaren uppfyller samtliga förutsättningarna för att vara en fastighetsägare med ett ansvar att avhjälpa den aktuella föroreningsskadan enligt regleringen i 10 kap. 3 § miljöbalken, något som länsstyrelsen i sitt beslut överhuvudtaget inte har tagit ställning till. Ärendet bör därför visas åter till länsstyrelsen för förnyad handläggning.

JWL yrkar, som det får förstås, att beslutet i delen som rör tillsynsavgift ska upphävas. Nämnden har bestritt yrkandet.

I överklagandet uttrycker han även ett ersättningsanspråk gentemot Sjöbo kommun.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut och nedan.

Prövningsramen

I överklagade mål utgörs prövningsramen av det överklagade beslutet. Mark- och miljödomstolen kan inte ta upp andra frågor till bedömning än de som länsstyrelsen tagit ställning till genom det beslut som överklagats från nämnden. Vad mark- och miljödomstolen har att pröva i nu aktuellt mål är om nämnden har haft fog för att

besluta om de aktuella föreläggandena samt om det funnits fog för nämnden att påföra JWL en tillsynsavgift. Mark- och miljödomstolen kan därmed inte pröva frågor om ersättningsanspråk. Yrkandet om ersättning ska därför avvisas.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Föreläggandet

Efter genomgång av handlingarna i målet finner mark- och miljödomstolen inte skäl att göra någon annan bedömning än den länsstyrelsen gjort i denna del. Vad nämnden anfört föranleder ingen annan bedömning. Nämndens överklagande ska därför avslås.

Tillsynsavgiften

Frågan mark- och miljödomstolen har att pröva är huruvida nämnden har haft fog för att debitera JWL 10 089 kronor för tillsyn.

Av handlingarna i målet framgår att nämnden har genomfört tillsyn av den före detta fiskodlingsverksamheten på den aktuella fastigheten. Nämndens beslut om tillsynsavgift grundar sig på miljöenhetens tillsyn, handläggning inklusive administration i enlighet med av kommunfullmäktige beslutad taxa (2020-02-26, § 14). Handläggningstiden uppgick till 9,5 timmar vilket genererade en tillsynsavgift på totalt 10 089 kronor.

Det framgår av utredningen i målet att det bedrivits fiskodling på fastigheten sedan slutet av 1980-talet och fram till cirka år 2014. AB Ekofisk i Öved förvärvade fastigheten 2009 för att bedriva fiskodlingsverksamhet. Företaget bytte därefter namn till Vattenbruket i Öved AB, med samma huvudägare och styrelseordförande. I juni 2017 såldes fastigheten till klaganden som också är nuvarande fastighetsägare. Vattenbruket i Öved AB har övertogs sedermera av bolaget Borg aqua i Sthlm AB. Borg aqua i Sthlm AB gick i konkurs i maj år 2020.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det får anses klarlagt att det bedrivits fiskodlingsverksamhet på den aktuella fastigheten. Omständigheterna är vidare sådana

att det kan befaras att denna verksamhet kan ge upphov till olägenheter för människors hälsa eller miljön varför förutsättningar för tillsyn enligt 26 kap. miljöbalken får anses föreligga.

Den aktuella avgiften kan enligt 27 kap. 1 § miljöbalken samt 1, 2, 3 och 18 §§ i taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område (taxan), antagen av Kommunfullmäktiga i Sjöbo kommun 2020-02-26, konstateras vara lagligen grundad.

Frågan mark- och miljödomstolen därefter har att ta ställning till är huruvida beslutet om tillsynsavgift har riktats mot rätt adressat. I 19 § taxan framgår att avgiften för övrig tillsyn ska betalas av den som driver eller tänker driva verksamheten eller vidta åtgärden.

Det är följaktligen verksamhetsutövaren som förutom är ansvarig för att vidta åtgärder för att hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön, dessutom är ansvarig för att betala tillsynsavgiften. Vem som är att betrakta som verksamhetsutövare är enligt praxis den som har de faktiska och rättsliga möjligheterna att vidta en åtgärd (se MÖD 2005:64 och MÖD 2010:23).

Mot bakgrund av att nämnden bedömts saknat grund för att rikta aktuellt föreläggande som legat till grund för det överklagade beslutet om tillsynsavgift mot JWL i egenskap av fastighetsägare, kan han inte heller anses ha de rättsliga möjligheterna att vidta aktuella åtgärder enligt föreläggandet. Han är således inte att betrakta som verksamhetsutövare i miljöbalkens mening och nämnden har därför inte haft fog för att rikta beslutet om tillsynsavgift mot honom. Vad som i övrigt anförts medför ingen annan bedömning. Beslutet om tillsynsavgift ska därför upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 14 juli 2022.

Lena Pettersson

Andreas Hedrén

I domstolens avgörande har chefsrådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Andreas Hedrén deltagit. Föredragande har varit tingsnotarien Elin Rogne.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-06-23
meddelad i
Växjö

Mål nr M 5240-21

PARTER

Klagande

Sjöbo kommun, Samhällsbyggnadsnämnden
275 80 Sjöbo

Motpart

JWL

Ombud: AW

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut från den 28 september 2021 i ärende nr
505-13746-2021, se bilaga 1

SAKEN

Avgift för tillsyn över före detta fiskodlingsverksamhet

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Samhällsbyggnadsnämnden i Sjöbo kommun (nämnden) beslutade den 2 mars 2021, med diarienummer MILSK.2018.752, att JWL ska betala en avgift på 3 120 kronor för tillsyn av en före detta fiskodlingsverksamhet på fastigheten X i Sjöbo kommun.

Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Skåne (länsstyrelsen), som i beslut den 28 september 2021, med diarienummer 505-13746-2021, upphävde nämndens beslut.

Nämnden har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att länsstyrelsens beslut ska upphävas. Till stöd för sin talan har nämnden anfört i huvudsak följande.

Skälet till länsstyrelsens beslut är att länsstyrelsen inte anser att JWL, i sin egenskap av fastighetsägare, kan ha varit rätt adressat för beslutet om tillsynsavgift, och inte heller rätt adressat för det föreläggande som ligger till grund för tillsynsavgiften. Orsaken är att det hade förflutit för kort tid (ca. 8 månader) sedan den sista verksamhetsutövaren (Borg aqua i Sthlm AB) gått i konkurs när nämnden förelade fastighetsägaren. Länsstyrelsen har bedömt att det i stället får anses ha funnits en möjlighet för nämnden att, vid tidpunkten för föreläggandet, rikta krav och därmed tillsynsavgiften mot Borg aqua i Sthlm AB:s konkursbo i egenskap av verksamhetsutövare.

Nämnden anser att fastighetsägaren är rätt adressat för beslutet om föreläggande, som togs i december 2020 och ca. 8 månader efter konkursen. Mer information om ansvarsutredningen framgår av föreläggandet. Konkursen avslutades i augusti 2021 utan utdelning. Länsstyrelsen har vidare blandat ihop likvidation och konkurs och har inte heller kunnat förklara skillnaden för nämnden.

DOMSKÄL

Utgångspunkter för prövningen

Av handlingarna i målet framgår det att nämnden den 16 december 2020 riktat ett föreläggande mot JWL avseende utförande av en miljöteknisk undersökning av sedimenten i de tre dammarna på fastigheten X i Sjöbo kommun. Av föreläggandet framgår att en avgift kommer att debiteras för handläggning av ärendet samt att beslut om tidredovisning och faktura kommer att skickas separat när ärendet har avslutats. Föreläggandet har vad mark- och miljödomstolen erfar inte överklagats. Beslutet som har överklagats är beslutet om debitering för tillsyn och det är således detta beslut som är föremål för mark- och miljödomstolens prövning.

Tillämpliga bestämmelser

Tillämpliga bestämmelser framgår av det överklagade beslutet.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Efter genomgång av handlingarna i målet, finner mark- och miljödomstolen inte skäl att göra någon annan bedömning än den som länsstyrelsen har gjort. Vad nämnden anfört i sitt överklagande föranleder ingen annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 14 juli 2022.

Lena Pettersson

Andreas Hedrén

I domstolens avgörande har chefsrådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Andreas Hedrén deltagit. Föredragande har varit tingsnotarien Elin Rogne.